
СОЦІОЛОГІЯ

Підручник

Рецензенти:

Б. В. Новіков — доктор філософських наук, професор, декан факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут», заслужений діяч народної освіти України;

Є. А. Подольська — доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри філософії і гуманітарних дисциплін Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія»;

Л. Г. Сокурянська — доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри соціології соціологічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Колектив авторів:

М. П. Требін, доктор філософських наук, професор — передмова, розділи 2 (§ 3; 4); 4; 5 (§ 3; 4);

В. Д. Воднік, кандидат філософських наук, доцент — розділи 1 (§ 3); 7; 8; 12;

О. В. Волянська, кандидат соціологічних наук — розділ 5 (§ 5);

Ю. І. Золотарьова, кандидат філософських наук, доцент — розділи 2 (§ 2); 5 (§ 1; 6); 6;

Г. П. Клімова, доктор філософських наук, професор — розділи 2 (§ 1); 3; 5 (§ 2);

Н. П. Осипова, доктор філософських наук, професор — розділи 9; 10;

І. В. Підкуркова, кандидат соціологічних наук — розділ 11;

О. В. Сердюк, кандидат філософських наук, доцент — розділ 1 (§ 1; 2)

Затверджено Міністерством освіти і науки України

(лист № 1/11-10436 від 22.12.2009 р.)

Соціологія : підручник / М. П. Требін, В. Д. Воднік, Г. П. Клімова та ін. ; за ред. М. П. Требіна. — Х. : Право, 2010. — 224 с.

ISBN 978-966-458-171-1

У підручнику викладено загальну соціологічну теорію як основу пізнання суспільних явищ. Розглянуто систему соціології як науки, її поняття та категорії, закони і закономірності, методологію та методику конкретних соціологічних досліджень, а також механізми функціонування суспільства. Значну увагу приділено соціології основних сфер суспільного життя та їх актуальним проблемам.

Для студентів, аспірантів, викладачів та всіх, хто цікавиться проблемами суспільного життя, прагне опанувати на сучасному рівні основи соціологічних знань і сформувати наукове соціологічне мислення.

ББК 60.5я73

© Требін М. П., Воднік В. Д.,
Клімова Г. П. та ін., 2010

© «Право», 2010

ISBN 978-966-458-171-1

Зміст

Передмова.....	3
Розділ 1. Соціологія як наука.....	7
§ 1. Предмет, методи, структура та функції соціології.....	7
§ 2. Основні етапи розвитку соціології.....	17
§ 3. Соціологічні методи збирання інформації.....	23
Питання для самоконтролю.....	33
Література.....	33
Розділ 2. Суспільство як об'єкт соціологічного аналізу.....	34
§ 1. Суспільство як соціальна система.....	34
§ 2. Соціальна взаємодія та соціальні відносини.....	37
§ 3. Соціальні зміни.....	41
§ 4. Соціальний розвиток.....	47
Питання для самоконтролю.....	56
Література.....	56
Розділ 3. Соціальні інститути.....	58
§ 1. Поняття «соціальний інститут». Інституціоналізація суспільного життя.....	58
§ 2. Види та функції соціальних інститутів.....	62
Питання для самоконтролю.....	69
Література.....	69
Розділ 4. Соціальні організації.....	70
§ 1. Поняття, ознаки та структура соціальної організації.....	70
§ 2. Закони, принципи та типологія соціальних організацій.....	75
§ 3. Управління організаціями.....	81
Питання для самоконтролю.....	86
Література.....	87
Розділ 5. Соціальна структура суспільства.....	88
§ 1. Соціальна група як елемент соціальної структури.....	88
§ 2. Національно-етнічна структура.....	91
§ 3. Соціально-поселенська структура.....	93

§ 4. Соціально-професійна структура	99
§ 5. Соціально-демографічна структура.....	103
§ 6. Соціальна стратифікація і соціальна мобільність	108
Питання для самоконтролю.....	112
Література	113
Розділ 6. Особистість у системі соціальних зв'язків	114
§ 1. Соціологічний вимір особистості. Соціальна якість особистості.....	114
§ 2. Соціальна діяльність і соціальна поведінка особистості	120
§ 3. Соціалізація людини	124
Питання для самоконтролю.....	129
Література	129
Розділ 7. Соціологія сім'ї.....	130
§ 1. Сім'я як об'єкт соціологічного аналізу	130
§ 2. Соціальні функції сім'ї	133
§ 3. Фази та типи розвитку сім'ї	134
§ 4. Тенденції шлюбно-сімейних відносин в Україні	138
Питання для самоконтролю.....	141
Література	142
Розділ 8. Соціологія соціальних відхилень (девіантної поведінки).....	143
§ 1. Соціальні норми: поняття, загальні риси, основні види.....	143
§ 2. Сутність і загальні ознаки соціальних відхилень.....	146
§ 3. Типологія соціальних відхилень	148
§ 4. Основні підходи до пояснення причин девіантної поведінки	150
§ 5. Соціальний контроль як механізм соціальної регуляції поведінки людей і підтримання суспільного порядку	158
Питання для самоконтролю.....	159
Література	160
Розділ 9. Соціальний конфлікт.....	161
§ 1. Сутність, функції та типологія конфлікту.....	161
§ 2. Причини та сфери розгортання конфлікту.....	165
§ 3. Стратегії і динаміка конфлікту та його розв'язання.....	169
Питання для самоконтролю.....	174
Література	174

Розділ 10. Соціальне управління	175
§ 1. Поняття, функції і принципи соціального управління	175
§ 2. Управлінське рішення	182
§ 3. Форми соціального управління	185
§ 4. Соціальна політика.....	186
Питання для самоконтролю.....	189
Література	190
Розділ 11. Громадська думка як об'єкт соціологічного аналізу	191
§ 1. Поняття громадської думки та її природа	191
§ 2. Об'єкт і суб'єкт громадської думки, її структура та функції	195
§ 3. Етапи становлення громадської думки, джерела і методи її вивчення	200
§ 4. Громадська думка про право	203
Питання для самоконтролю.....	204
Література	205
Розділ 12. Соціологія права	206
§ 1. Соціологічний підхід до аналізу права.....	206
§ 2. Соціальна обумовленість розвитку права	208
§ 3. Соціальний механізм дії права	209
§ 4. Соціальна ефективність правових норм.....	210
§ 5. Правова соціалізація особистості	214
Питання для самоконтролю.....	215
Література	216
Предметний покажчик	217